

Habsburská monarchie (1526-1648)

Ferdinand I.

- manželka **Anna Jagellonská** (sestra Ludvíka Jagellonského), bratr Karla V., synovci Johany Šílené

1515 *Vídeňská smlouva* mezi Habsburky a Jagellonci o nástupnictví, když jeden vymře, nastupuje druhý

- náboženská otázka, při jeho nástupu 10 % katolíků, jinak lutheráni, kalvíni, jednota bratrská, kališníci, ale Habsburkové chtějí katolicismus a centralizaci ve Vídni

1526 král český

- + Slovensko, Z Uhry, Chorvatsko; zbytek Turci

(1546/7) 1. PROTIHERSKÝ ODBOJ: stavové odmítli žádost o pomoc Ferdinanda proti luteránství ⇒

- ŠMALKADSKÁ VÁLKA: luteráni poraženi Habsburky (Karel V.), poté i na území Česka (Ferdinand I.)
¹ → Ferdinand do měst dosadil svoje lidi, odevzdali pokuty i zbraně, byl zřízen *apelační* = odvolací soud

⇒ – jednota bratrská – nepřijemní → odchází

kališníci novoultrakvisté → k lutheránům, staroultrakvisté → ke katolicismu

- jezuité (od 1556) Klementinum, arcibiskupství v Praze

Maxmilián II. (1564-1576)

- syn Ferdinanda I., manželka **Marie Španělská**, vzdělaný, tolerantní k náboženství

1562 přísaha věrnosti katolíkům

1572 volnost vyznání: *Česká konfese* (*Confessio Bohemica*) → lutheráni, ultrakvisté a další jsou spokojeni, protože mohou vyznávat svoji víru

Rudolf II.

- syn Maxmiliána II. a jeho sestřenice ⇒ pravděpodobně kvůli incestu pozorovatelné psychické i fyzické problémy u Rudolfa

1583 přestěhoval sídlo z Vídně do Prahy ⇒ rozkvět Prahy

- pomáhala mu „španělská strana“ – katolíci, lidé vyslaní papežem
- katolíci ve vysokých pozicích ⇒ lidem se to nelíbilo
- problém s Osmany, kteří ohrožují Evropu, problém se svým ctižádostivým bratrem

1606 uzavřel s Osmany křehký mír za 200k dukátů (draze), vydržel 20 let

- bratr **Matyáš** je místodržitelem Uher, získá si podporu uherských stavů, dále rakouských stavů a moravských stavů ⇒ 1608 VSTOUPÍ DO ČECH, donutí Rudolfa podepsat *Libeňskou smlouvu* (25. 6. 1608) – Matyáš drží Rakousy, král Uherský, Morava, zbylé spravuje Rudolf ⇒ Rudolf má titul českého krále, (ovládá Lužici a Slezsko), je nadále císařem, současně souhlasí s tím, že Matyáš bude budoucím českým králem

(9. 7.) 1609 čeští stavové toho využijí a donutí Rudolfa podepsat *Maiestas Rudolfinu* = náboženská svoboda pro všechny (tedy nejen pro vrchnost)

¹I přes Karlovo vítězství nedokázal zvrátit postup reformace a vydání AUGSPURSKÉHO MÍRU v roce 1555, který znamenal konec náboženských válek v SŘŘ a fakt, že poddaní mají stejnou víru jako jejich pán (*cuius regio, eius religio*). To Karel považoval za tak velkou prohru, že odstoupil.

- stavům svěřena Pražská univerzita, vytvořen sbor 30 defenzorů, kteří kontrolují dodržování náboženské svobody
- 1611 pasovský biskup **Leopold** pošle na žádost Rudolfa žoldáky, kteří měli pomoci Rudolfovi nastolit katolicismus, proti Matyášovi se stavové však nemají šanci ⇒ toho roku Rudolf II. abdikuje, 1612 umírá
⇒ Matyáš králem a císařem
- 1617 sídlem opět Vídeň
 - známý pro svou rudolfinskou sbírku umění, většinu sebrali Švédové
 - dále se zajímal o alchymii, astronomii, astrologii, zval si na dvůr učence
 - Jehuda Löw ben Becalel (prý stvořil Golema, napsal dílo Codex Gigas)
 - Hans von Aachen (malíř, pomáhal Rudolfovi díla nakupovat)
 - Bartolomeus Spranger
 - Giuseppe Arcimboldo (zeleninové ksichty)
 - Johannes Kepler
 - Tycho de Brahe (astronom)
 - Adrian de Vries (sochař, jeho díla jsou ve Valdštejnské zahradě)
 - Mordechaj Maisel (architekt, synagoga)

Matyáš Habsburský (1611-1619)

- sídlí ve Vídni, bratr Rudolfa II.
- od 1608 král Uherský, 1611 český, 1612 císař SŘŘ po Rudolfově smrti
- český stát spravován *katolickými místodržícími*, rekatolizační politika, Rudolfův majestát často porušován
- 1617 *Oňatova smlouva*, španělská habsburská větev se zřekla nároku na Habsburskou monarchii ⇒ i čeští stavové souhlasí s tím, že se po Matyášově smrti stane králem jejich bratranec **Ferdinand Štírvský** ⇒ vyřešení následnického problému
- vzrůstá nespokojenost českých stavů s rekatolizací, scházejí se, posílají Matyášovi petice
- 23.5.1618 TŘETÍ PRAŽSKÁ DEFESTRACE, v čele Jindřich Matyáš Turn, zinscenovali improvizovaný soud, tři osoby vylétly ven z okna: místodržící Vilém Slavata z Chlumu, Jaroslav Bořita z Martinic, písař Fabricius ⇒ počátek třicetileté války, protikatolického odboje
- 24.5.1618 vytvořena prozatímní protihabsburská vláda 30 direktorů, pouze Nizozemí stavům peněžitě pomáhá
 - vojsko špatně placeno, na straně císaře však kvalitní armáda
- 1619 Matyáš umírá, nastupuje jeho bratranec

Ferdinand II.

- zastánce katolicismu, stavové to odmítají, zvolí v srpnu 1619 nového krále **Fridricha Falckého**, na trůnu jen asi jednu zimu = zimní král, první kalvinista v čele českého státu
- 8.11.1620 BITVA NA BÍLÉ HOŘE porážka českých stavů uherskými vojsky, která jsou lépe finančně zajištěna a motivována, Fridrich Falcký pechá do Bratislavy, potom do Haagu
⇒ zlomový moment v českých dějinách, zatýkání účastníků stavovského odboje
- 21.6.1621 STAROMĚSTSKÁ EXEKUCE = poprava odbojářů, celkem 27 lidí, Jan Mydlář, Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic, kat Jan Mydlář

- *Obnovené zřízení zemské* pro čechy od 1627 a pro moravu 1628, Habsburkové mají dědičné právo na český trůn, jediné katolické náboženství, návrat jezuitů, obnovení zemského sněmu, který schvaluje třeba daně, má velice omezené pravomoci, podlomení měšťanského stavu, má jenom jeden hlas celkově, němčina zrovnoprávněna s němčinou, inkolát uděluje jen šlechta, rozhoduje jen panovník
- *inkolát* = udělení příslušnosti ke šlechtě
- *Mandát Ferdinanda II.* = nekatolická šlechta i měšťanstvo musí odejít, kdo nekonvertuje na katolicismus musí taky odejít ⇒ *exulantismus*

Třicetiletá válka

1. válka česká 1618-1620
2. válka falcká 1621-1623
3. válka dánská 1625-1629
4. válka švédská 1630-1635
5. válka švédsko-francouzská 1635-1648